

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN KÜRESEL KONUMLANDIRMA BECERİLERİYLE MEDYADAN YARARLANMA DURUMLARI VE SOSYAL BİLGİLER DERSİNDEKİ BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yrd. Doç. Dr. Erdoğan KAYA*

Özet

Gelişmiş ülkeler küreselleşmeye paralel olarak eğitim amaçlarını ulusal sınırları aşacak biçimde geliştirmektedir. Japonya örneğinde olduğu gibi Sosyal Bilgiler ve Coğrafya derslerinde öğrencilere bir ülkeyi tanıyabilmek için gerekli olan temel kriterler öğretilmektedir.

Bu kriterlerin başında, konumlandırma gelmektedir. Eğitime ek olarak medyanın küresel konumlandırma becerisi üzerinde belirleyiciliğinin arttığı ileri sürülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin küresel konumlandırma becerileriyle medyadan yararlanma durumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tarama modeli benimsenmiş, karma araştırma deseninden yararlanılmıştır. Medya kullanım ve süresiyle ilişki, SPSS analiz programındaki korelasyon testiyle hesaplanarak belirlenmiştir. Öğrencilerin medyayı yüksek oranlarda kullandıkları belirlenmiştir. Google Map, Earth ve Panoramio dışında küresel konumlandırma becerisiyle medya kullanım ve süreleri arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Küresel konumlandırma becerisi, medya, sosyal bilgiler*

* Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü erkaya@anadolu.edu.tr

CORRELATION BETWEEN GLOBAL LOCALISATION SKILLS, USE OF MEDIA AND SOCIAL STUDIES LESSONS ACHIEVEMENT OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS'

Abstract

Developed countries improve their educational goals to overcome national boundaries in parallel with globalization. As in the case of Japan, the basic criteria required to identify a country are taught in Social Studies and Geography lessons. Localisation takes place at the beginning of these criteria. It is claimed that determinability of media on global localisation increased in addition to education. It is aimed at determining correlation between global localisation skills, use of media and academic achievement of primary school students'. Survey model has been adopted and mixed method research design was used in this study. Correlation between global localisation skills, use of media and academic achievement of primary school students' was determined by using the correlation test in SPSS analysis program. It was determined that students use media in high ratio. There was no positive correlation found between global localisation skills and media usage and duration out of Google Map, Earth, and Panoramio.

Key Words: Global localisation skill, media, social studies

GİRİŞ

Gelişmiş ülkeler her alanda yaşanan küreselleşme eğilimlerine paralel bir biçimde eğitim amaçlarını ulusal sınırları aşacak biçimde geliştirmektedirler. Bu konuda Japonya iyi bir örnek oluşturabilir. Çünkü bu ülke kendi vatandaşlarını, dünyanın bütün ülkelerinde iş yapabilecek biçimde yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Belki de Türkiye (TR)'de olduğu gibi dünyanın birçok yeri ve olayında Japon'ların görev alıyor olması bunun bir sonucudur. Geleceğin dünyasında söz sahibi olmanın başka bir çaresi de bulunmamaktadır. Bu yüzden eğitimden beklentiler farklılaşmaktadır. Ancak eğitimin bu amacı gerçekleştirebilmesi için çeşitli düzenlemelere gereksi-

nim olduğu bilinmektedir. Japon Sosyal Bilgiler (SB) ve Coğrafya derslerinde ülkelerin ayrı ayrı tanıtılmasından vazgeçilmesi bu yüzdendir. Bunun yerine öğrencilere bir ülkeyi tanıyabilmek için gerekli olan temel kriterler verilmektedir. Öğrenciler de bu kriterleri kullanarak istedikleri ülkeler hakkında çalışma yapabilmektedirler. Ezbercilikten uzaklaşarak zevkli hale getirilen öğretim sayesinde öğrencilerin belki de gelecekte çalışmayı düşündükleri ülkeleri tanımalarına fırsat verilmektedir (Altıparmak vd. 1999:36). Sözü edilen kriterlerin başında anahtar öge de denilebilecek olan konumlandırma gelmektedir. Coğrafi konumlandırma matematiksel ve özel olmak üzere iki şekilde yapılır (Doğanay, 1999:161).

Matematiksel konumlandırma sayesinde iklim, bitki örtüsü ve sosyal yaşam gibi birçok etmen hakkında öngörü sahibi olunabilir. Özel konumlandırma da karasal, denizel yeryüzü şekli etkisi gibi etmenlerle konumlandırılan alan hakkında daha da ayrıntılı kestirim yapmayı olanaklı kılar. Bu nedenle tümünden gelimle dünya, kıta, ülke, bölge ve yöre gibi coğrafi alanların tanınabilmesi için ilk olarak iyi bir konumlandırma (lokalizasyon) yapılması gerekir.

1999 Helsinki zirvesinden sonra TR'nin başta AB ülkeleri olmak üzere dış dünyayla ilişkileri artmaya başlamıştır (Kaya, 2006). Daha sonraki süreçte Avrupa'da olduğu gibi dünyanın Afrika ve Ortadoğu gibi birçok kıta ve bölgesinde uluslararası ilişkileri artırma eğiliminde olan, dışa açık bir TR ortaya çıkmıştır. Bundan sonra Avrupa yönünde artan vatandaş hareketliliğinin dünyanın sözü edilen diğer alanlarına da yönelmesi öngörülebilmektedir. Uluslar arası hareketliliğin artması TR'de Avrupa ve dünya vatandaşlığı gibi kavramların da tartışılmasına neden olmuştur.

Bilim ve teknolojideki gelişmelerin desteklediği küreselleşme hareketi, ülkelerin sınırlarını kaldırmış ulus-devlet vatandaşlığı yanında küresel ya da dünya vatandaşlığı kavramlarını tartışmaya açmıştır. Bu da vatandaşlık anlayış ve eğitimine yeni boyutlar kazandırmıştır (Öztürk, 2011).

Dünya vatandaşlığı, küresel bakış açısına sahip olmayı gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda dünyaya toplumlara sorumlu, sorunlara duyarlı, bunları çözmek için farklı uluslarla uzlaşarak çalışmaya açık, adil ve insan haklarına saygılı, sürdürülebilir barış ve çevre için çaba harcayan insan

yetiştirilmesi gerekmektedir (Yaşar, 2003). Dünya vatandaşlığının öğrencilere eğitim ortamlarında aktarılması deneyimlerle gerçekleştirilebilir. Öncelikli deneyimlerden biri öğrencilerin dünya hakkında bilgilenmeleri ve dünya toplumunun çoğulcu yapısını tanımalarının sağlanmasıdır. Bu kapsamda onlara dünyanın farklı ülke ve bölge, renk, ulus, ırk, inanç, cinsiyet ve yeteneklerden oluştuğunu öğrenmelerini sağlayacak etkinlikler yapılmalıdır. Öğrenciler bu başlangıçla diğer toplum ve uluslarla tüm dünyaya yönelik hak ve sorumluluklarının olduğu bilincine varabilmelidirler (Andrzejewski - Alessio, 1999).

Ulus-devlet vatandaşı, sıkı bir biçimde korunan ülkesinde hak ve sorumluluk bilinciyle yetiştirilip başka kültürlerle etkileşim ve ekonomik bütünleşmeye karşı yetiştirmiştir. Buna karşın dünya vatandaşı; serbest piyasa ekonomisine açık, yeryüzündeki kültürel farklılıkları bir zenginlik olarak gören, küresel ısınma, kirlilik, yoksulluk gibi sorunları küresel bir bakışla değerlendirip çözüm için eylemsel davranan vatandaş modelidir. Bunlardan anlaşıldığı gibi dünya vatandaşlığı, öncelikle küresel bakış açısına egemen olmayı gerekli kılmaktadır (Öztürk, 2011). O halde dünya vatandaşlığı ve küresel bakış açısı kazanmanın ilk koşullarından birinin dünyayı tanımak bunun için de konumlandırma yapabilmekten geçtiği söylenebilir.

Ulaşım yanında iletişim alanında yaşanan gelişmeler dünya ölçeğinde etkileşimi artırmış durumdadır. Küreselleşmenin alt yapısını oluşturan bu süreç, ülkelerin sınırlarını dolayısıyla ulus-devlet yapılarını değişime zorlayan bir konuma gelmiştir. Bu durumda medya için ulusal sınırları aşan ve ülkeleri değişime zorlayan bir güç olduğu söylenebilir. Öyle ki 2011 yılında Ortadoğu ve Kuzey Afrika odağında gerçekleşen ve kimi ülkelerin rejim değiştirmesine neden olan Arap Baharı adlı hareketin baş aktörü olarak medya gösterilmiştir. Gençlerin başta İnternet olmak üzere medyayı kullanmak yoluyla devletlerin bilgi akış ve propoganda engellerini aşarak hareketi çok geniş bir alana yaydıkları görülmüştür (Öztürk, 2011). Ayrıca gençler ve çocukların medya araçlarına yoğun ilgisinin, devletlerin formal eğitimle onlara kazandırmayı planlamış oldukları bilgi, beceri ve davranışları etkililiğini kısıtladığı söylenebilir.

Dünya vatandaşlığı ve küresel konumlandırma becerisinin gelişiminde ilköğretim çok önemli bir yere sahiptir. İlköğretim düzeyinde vatandaşlık eğitimi kendine konu edinmiş derslerin başında SB gelmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde uygulanan liberal politikalarla birlikte dışa açık, küresel sermayenin akışına uygun yapılar oluşmuş durumdadır. Buna uyumlu hale gelen TR'de de bu politikalara paralel olarak SB'in vatandaş yetiştirme amacına uluslararası boyutun eklendiği söylenebilir. Yani ulusal vatandaşlık yanında dünya vatandaşlığı da amaçlanmaktadır. Bireylere dünya vatandaşlığı bilinci kazandırmada SB'in görevi, dünya vatandaşlığının gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasıdır. Bunun için programdan öğretim araç-gereç ve değerlendirme biçimlerine kadar SB öğretiminin değiştirilmesi gerekmektedir (NCSS, 1994). Bu bağlamda 2004-SB programının küresel bakış açısı kazandırma amacı taşıdığı söylenmektedir. Programda reformun gerekçeleri arasında birçok ülke gibi dünyadaki yerel ve küresel gelişmelerden etkilenen TR'nin bireysel, toplumsal, ekonomik alanlarda yaşadığı değişimin eğitimi de değişime zorladığı belirtilmektedir. Bu nedenle hazırlanan programda başta AB olmak üzere ulusal sınırları aşarak küresel dünyadaki değişmelerin dikkate alındığı vurgulanmaktadır (Vural, 2005:506). Bu durum TR'nin de vatandaşlarını dünyanın her tarafında iş yapabilecekleri yönünde eğitim amaçlarını değiştirme çabasının bir göstergesi sayılabilir.

Dünya vatandaşlığını amaçlayan SB programında dünyayı tanıma ve dünyada konumlandırma yapmaya ilişkin bilgi, beceri gibi öğelerin bulunması gerekir. 2004-SB programı incelendiğinde bu tip öğelerin varlığı hemen göze çarpmaktadır. Bunların kimisi SB programında kazanım, etkinlik ve açıklamalarda doğrudan verilmiştir. Örnek olarak şunlar sıralanabilir: "Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar" "Konum bilgisi", "Dünya üzerinde çeşitli ülkeler olduğunu fark eder" etkinliği "Harita üzerinde değişik ülkelere yolculuk yapılı" açıklamalarda "haritaları, yönleri kullanma ve Mekânı algılama becerisi" "Dünyamızı Tanıyoruz" "Dünya haritası üzerine dünyadaki nüfus ve ekonomik faaliyetlerle ilgili araştırma verileri yerleştirilerek dağılışı etkileyen faktörler belirlenir". Programda dünyada konumlandırma yap-

mayı dolaylı olarak da gerekli kılan kimi kazanım, etkinlik ve becerilere de yer verildiği görülmektedir. Dünya çocuklarının bağlantıları, kültürlerin benzerlik ve farklılıkları, uluslararası ilişkiler, ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerle iletişim ve ulaşım, dünya üzerindeki iklimler vb. bunlara örnek olarak verilebilir.

Alanyazın tarandığında dünya ölçeğinde mekânsal konumlandırmaya dayalı çeşitli araştırmaların yapıldığı anlaşılmaktadır. Bunlardan biri Herman, Hawkins, Bardon ve Berryman'a (1988) ait olup ABD'deki ilköğretim öğrencilerinin ülkeleri konumlandırmaları üzerinedir. Herman, Hawkins ve Berryman (1985) tarafından ilköğretim öğretmen adaylarının küresel konumlandırma becerisi (KKB) üzerine bir başka araştırma daha yapılmıştır. Araştırmalarda medyadan yararlanma düzeyinin konumlandırma becerisini etkilediği belirlenmiştir. Tunçel (2002) tarafından İslam ülkelerini konumlandırmaya dayalı bir araştırma yapılmıştır. Konumlandırma becerilerini varolan eğitim sistemi, yakınlık, kültürel bağ, güncellik vb. etmenlerin etkilediği saptanmıştır. Alkış (2006) tarafından gerçekleştirilen konumlandırma becerilerini ölçme amaçlı bir çalışmada ülkeler coğrafyası dersinin Avrupa Birliği ülkelerini konumlandırmaya olumlu etkisinin olduğu belirlenmiştir.

SB için mekânsal konumlandırma çok önemlidir. Çünkü her sosyal yaşam bir mekânda gerçekleşir. Ve oradaki sosyalliğin şeklini belirleyen öncelikli etmenler arasında mekân gelir. Öyle ki insanların davranışları, giyimleri, beslenmeleri, ekonomik yaşamları mekânın iklim yeryüzü şekli ilişkisinde biçimlenir. Bir başka deyişle insanın insan olmasından kaynaklanan psikolojisi, antropolojisi ve ekonomisi halen mekânın etkisindedir. Günümüz bilim ve teknolojisi ne kadar gelişirse gelişsin, yapay ürünler ne kadar doğalların yerini almaya çalışırsa çalışsın sosyal yaşamı etkileyen etmenlerin başında halen mekânın olduğu ileri sürülebilir. O halde toplumu, dolayısıyla sosyal bilimleri kendine konu alanı seçmiş bir eğitim alanı olarak SB'in öğretimindeki anahtar öğelerden birinin mekân olduğu söylenebilir. Dünya ve TR koşullarında son yıllarda yaşanan dışa açılım politikaları, bireyin yaşamını etkileyen mekânın dünya ölçeğinde genişlemesine yol açmıştır. Bu nedenle SB'in ulus-devlet vatandaşlığı amacı küresel/dünya vatandaşlığını da kapsayacak biçimde genişlemiştir. O halde dünyayı tanıyan, küresel bir bakış açısına sahip vatandaşlar yetiştirilmesi

amaçlanıyorsa, öncelikle onlara dünyadaki mekânları tanımanın anahtarları olan coğrafi konumların öğretilmesi gerektiği söylenebilir.

1968 ilköğretim programından bu yana SB'in önemli ilkelerinden biri olan yakından uzağa öğretim yaklaşımına 2004 programında son verildiği görülmüştür. Bunun nedeni olarak programın açıklamalar kısmında aşağıdaki ifadeye yer verilmiştir.

Son yıllarda bazı eğitimciler tarafından "genişleyen çevreler" programına yönelik haklı ve yerinde eleştiriler yapılmaktadır. Günümüzde çocuklar yakın çevrelerinin çok ötesindeki olaylardan da haberdardır. Kitale iletişim araçlarının özellikle de televizyonun her eve girmesi, dünyayı çocukların evine getirmiştir.

Henüz okula başlamayan çocuklar bile dünyadaki savaşların, çevre kirliliği ile ilgili sorunların artık farkındadırlar. Belgeseller sayesinde dünyanın çeşitli yörelerindeki kültürleri en ince ayrıntılarına kadar tanıma fırsatı elde etmektedirler.

Örneğin 8-13 yaşlarındaki çocukların yakından uzağa ilkesinin tersine Çin Seddi, Piramitler, dünyanın en uzun, en kilolu, en yaşlı insanı gibi konularla ilgilendiği görülmüştür. Bu yüzden ünitelerin sıralanması "yakından uzağa" ilkesine göre yapılırken, "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı ile öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınmıştır.

Araştırmanın tezini bu ifadenin içerdiği söylenebilir. Bu nedenle araştırmada öğrencilerin küresel konumlandırma becerileriyle (KKB) medyadan yararlanma durumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda şu sorulara cevap aranacaktır;

1. İlköğretim öğrencileri KKB'ne hangi düzeyde sahiplerdir?
2. İlköğretim öğrencilerinin KKB'yle medyadan yararlanma durum ve süreleri arasındaki ilişki nedir?
3. İlköğretim öğrencilerinin KKB'yle SB dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişki nedir?
4. SB öğretmenlerinin ilköğretim öğrencilerinin KKB'ni edinmelerine ilişkin görüşleri nelerdir?

5. Öğrencilerle öğretmenlerin görüşleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

Küreselleşme olgusu insanların dünyayı kendi ülkeleri kadar tanımalarını gerekli kılmıştır. Çok büyük bir alan olan dünyanın her özelliğini tanımak kolay değildir. Ancak dünyayı tanımının anahtar öğeleri öğrencilere öğretilerek ülkelerin sosyo-ekonomik yaşamlarını dahi biçimlendiren birçok konunun öngörülmesi sağlanabilir. Böylece ülkelerin coğrafi alan özelliklerini öğrenmeyi öğrenen öğrencilerin her ülke hakkında bir öngöründe bulunma yetenekleri artırılabilir. Bu da, iklim kuşaklarıyla su kütleleri ve yeryüzü şekilleri hakkında öngöründe bulunulmasını sağlayan KKB'yle gerçekleştirilebilir. 1980 sonrasında TR'de uygulanan liberal politikalar ve AB ile bütünleşme süreci ülkenin dışa açılımını hızlandırmış gözükmektedir. Özellikle son yıllarda gerek bölgesi, gerek Avrupa ve Afrika gibi kıtalarda TR tarafından gerçekleştirilen etkinlikler bu gidişatın hem süreceği hem de bir ürünü olarak değerlendirilebilir.

Bu durumda dünya koşulları küresel coğrafyayı, kıta ve ülkeleri tanımaya zorlarken, öğrenciler bunları özellikle SB programından edinebilmekte midir? Cevaplanması gereken sorulardan biri de budur.

Bu çalışmanın çağ insanının güncel yaşamında, araştırma ve eğitimde kullanılan CBS ve navigasyon küresel konumlandırma sistemlerinin kullanımına ilköğretim düzeyinde bir alt yapı hazırlanıp hazırlanmadığının belirlenmesi anlamında da yararlı olacağı düşünülebilir. Çalışma konusu mekân, insan, zaman içeren bütün bilim dalları ve meslek gruplarının CBS'den faydalanma imkânları vardır (Aladağ, 2007).

FATİH projesiyle sınıfların akıllı tahtalar, öğretmen ve öğrencilerin tablet bilgisayarlarla donatılması planlanmıştır. Sözü edilen teknoloji, CBS, Google Map, Google Earth ve Google Panoramio gibi programların sınıflarda kullanılabilir duruma gelmesine neden olacaktır. Araştırma bu programların kullanımına ilişkin veriler de toplamayı amaçlamaktadır. Ayrıca bu programların kullanımında KKB'nin işlevselliği önemlidir.

Medyanın ilgili programların kullanımını kolaylaştırma ve yaygınlaştırma işlevi nedeniyle bu becerinin geliştirilmesine de katkı getirmesi söz

konusudur. Bu nedenle araştırma, verileri FATİH projesi için de bir alt yapı oluşturabilir.

YÖNTEM

Araştırma modeli: Araştırmada tarama modeli benimsenmiştir. Bu kapsamda karma araştırma deseninden yararlanılmıştır. Öğretmenlerden elde edilecek veriler, nitel araştırma yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşmeyle toplanmıştır. Öğrenci verileri ise nicel araştırma kapsamında anket kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamında anket kullanılarak elde edilmiştir.

Evren ve örneklem: Araştırma örnekleminin Eskişehir evrenindeki ilköğretim okulu ikinci basamak öğrenci ve öğretmenlerinden oluşmuştur. SB, 4. ve 7. sınıflar arasında okutulan bir derstir. Araştırmada ikinci basamak öğrencilerinin seçilme nedeni, SB dersine ilişkin öğrenme birikiminin en fazla onlarda bulunduğu, algılama ve kendilerini yazıyla ifade etme becerilerinin alt sınıflara oranla daha yüksek olduğu düşünceleridir.

MEB (2011) istatistiklerine göre 2010-2011 öğretim yılında Eskişehir'deki resmi ilköğretim okullarında toplam 156326 öğrenci okumaktadır. Altunışık vd. (2002: s.59) göre 100000-1000000 Aralığındaki büyüklüğe sahip evrenlerde temsil yeteneğini sağlayan örneklem büyüklüğü 384 olabilmektedir. Bu sayı ve olabilecek veri kayıpları göz önüne alınarak araştırmada 600 öğrenciye ulaşılması planlanmıştır.

Anketlerin dönüş oranı %81.66 olarak gerçekleşmiştir. Kullanılmayacak durumdaki 10 anketin de çıkarılmasıyla 480'i analize dâhil edilebilmiştir. Okul ve öğrenciler seçkisiz örneklem yöntemiyle belirlenmiş, SB öğretmenleriyle de görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların kişisel bilgileri Tablo 1'de görülmektedir;

Tablo 1. Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Kişisel Bilgiler		
Cinsiyet	N	%
Erkek	257	53.5
Kız	223	46.5
Sınıfı		
6.	185	38.5
7.	295	61.5
Akademik Başarı (Tüm derslerdeki ortalaması) Düzeyi		
0-44	3	0.6
45-54	9	1.9
55-69	61	12.7
70-84	162	33.8
85-100	244	50.9
Akademik Başarı (SB Dersindeki not ortalaması) Düzeyi		
0-44	4	0.8
45-54	18	3.8
55-69	67	14
70-84	145	30.3
85-100	245	51.1
Babanın Eğitim Durumu		
Okuma yazması yok	2	0.4
Sadece okuma-yazma biliyor	7	1.5
İlkokul mezunu	42	8.8
Ortaokul mezunu	65	13.6
Lise mezunu	184	38.4
Üniversite mezunu	179	37.4
Annenin Eğitim Durumu		
Okuma yazması yok	10	2.1
Sadece okuma-yazma biliyor	3	0.6
İlkokul mezunu	115	24.1

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN KÜRESEL KONUMLANDIRMA BECERİLERİYLE
MEDYADAN YARARLANMA DURUMLARI VE SOSYAL BİLGİLER DERSİNDEKİ BAŞARILARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ortaokul mezunu	100	20.9
Lise mezunu	148	31
Üniversite mezunu	102	21.3
Ailenin Aylık Geliri		
800 TL altı	37	7.7
801-1600 TL	165	34.4
1601-2400 TL	127	26.5
2401-3200 TL	69	14.4
3201 TL üzeri	75	15.6
Toplam	480	100.0
SB Öğretmeni		
Cinsiyet	Kıdem	
Erkek 7	0-9	: 3 kişi
Kadın3	10-19	: 4 kişi
	20+	: 3 kişi
Toplam	10	10

Verilerin toplanması ve veri toplama aracı: Araştırma için Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alındıktan sonra ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenleriyle bağlantı kurularak ve gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmanın yapılması planlanmıştır.

Veriler kişisel bilgiler ve dilsiz dünya haritasını içeren anketi ve yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Kişisel bilgiler kapsamında medya kullanımına ilişkin bilgilerin yanında aile ve akademik başarılarına yönelik bilgiler de elde edilmiştir. Harita A3 boyutunda çoğaltılarak öğrencilerin çalışmaları kolaylaştırılmıştır.

Ülkeler, Medya Takip Merkezinin (MTM, 2012) 2011 yılına damgasını vuran olaylar raporu göz önüne alınarak belirlenmiştir. Raporda yer alan ülkelerden uzak olanlar belirlenmiştir. TR'ye 500 km'lik mesafe yakın ve uzak ülke koşulunun sınırı kabul edilmiştir. Uzak ülke grubunda, Norveç, Japonya, Somali, Libya ve Pakistan'a; Yakın ülke grubundaysa, Gürcistan, Bulgaristan, Romanya, Ukrayna ve Ürdün'e yer verilmiştir.

Öğrencilerden ankette bulunan sayı ve harflerden oluşan sembolleri, haritada buldukları ülkenin üzerine yerleştirmeleri istenmiştir.

Geçerlik çalışması: SB, sınıf öğretmenliği, Coğrafya öğretimi, istatistik ve bilgisayar uzmanlarının ölçme aracını incelemesi ve gerekli gördükleri yerleri düzeltmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda uzmanlardan özellikle kapsam ve görünüş geçerliği için destek alınmıştır. Pilot uygulamada anket 30 öğrenciye uygulanmış ve önerileri doğrultusunda gerekli görülen düzeltmeler yapılmıştır. Görüşme formu da 2 SB öğretmenine uygulanmış ve önerileri doğrultusunda düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Anketin doldurulması için bir ders saati yeterli gelmiştir.

Verilerin analizi: Anketler ülkelerin konumlandırılmalarına ilişkin yüzde hesapları yapılmıştır. Ülkelerin kıtalarına yerleştirilmesi (konumlandırılması) 1 puan, ülke-bölgelerine konumlandırılması 2 puan, komşu ülkelere konumlandırılması 3 puan, kendi sınırları içine yapılan birebir konumlandırma 4 puan olarak değerlendirilmiştir. KKB'yle medya kullanım ve süresiyle ilişkisi, SPSS analiz programındaki korelasyon testiyle hesaplanarak belirlenmiştir. Ayrıca aynı testten yararlanılarak öğrencilerin KKB'yle akademik başarıları arasındaki ilişki de ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Betimsel olarak incelenen öğretmen görüşlerinden öğrenci verilerini desteklemek amacıyla yararlanılmıştır.

BULGULAR

Bulgular araştırmanın amaçlarına paralel bir biçimde sunulmaya çalışılmış, yorumlarda yakın ülkelerin medyatik olmama, uzak ülkelerin medyatik olmama özellikleri göz önünde bulundurulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin medyadan yararlanma durumu

Medyadan yararlanma Oranları N=480	TV izleme	Haber Prg izleme	Hava Durumu izleme	İnterneti kullanma	Gazete okuma	Belgesel izleme
%	100	80.6	61.9	99.8	62.3	71.7

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN KÜRESEL KONUMLANDIRMA BECERİLERİYLE
MEDYADAN YARARLANMA DURUMLARI VE SOSYAL BİLGİLER DERSİNDEKİ BAŞARILARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ

Öğrencilerin en çok yararlandıkları medya araçları, televizyon ve internettir. Ayrıca haber programları, hava durumu, belgesel izleme ve gazete okuma gibi medyadan yararlanma oranlarının da azımsanmayacak kadar yüksek olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 3. Öğrencileri KKB düzeyleri

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	100'lük puan karşılığı
Yakın Ülke	480	.00	20	7.76	38.80
Uzak Ülke	480	.00	20	7.17	35.85

Görüldüğü gibi medyatik olmamalarına karşın yakın ülkelerin konumlandırılma oranları daha yüksektir. Uzak ülkelerin yakın ülkelere yaklaşıklık bir puan alması, medyatik olmalarıyla açıklanabilir. Ancak Tablo 5'de medya kullanım süreleriyle KKB ilişkisinin çok güçlü olmadığı görülmektedir.

Tablo 4. Medyadan yararlanma durumlarının Türkiye'ye yakın ve uzak ülkeleri konumlandırma düzeyiyle ilişkisi

Medyadan yararlanma durumu N=480	TV'den yararlanma	Haber Prgl. izleme	Hava Durumu izleme	İnternet'den yararlanma	İnternette yararlanılan programlar	Gazete okuma	Belgesel izleme	Yakın Ülkeler	Uzak Ülkeler
Yakın Ülkeler	-.022	.004	.074	.051	.144*	-.016	.013	1	.592**
Uzak Ülkeler	-.019	-.039	.065	.022	.199**	-.058	-.030	.592**	1

**Korelasyonlar 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

*Korelasyonlar 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 4 incelendiğinde Google Map, Google Earth ve Google Panorama gibi programların dışında medyadan yararlanma durumlarıyla gerek yakın gerekse uzak ülkelerin konumlandırılmaları arasında bir ilişki bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 5. Medyadan yararlanma sürelerinin Türkiye'ye yakın ve uzak ülkeleri konumlandırma düzeyiyle ilişkisi

Medya- ya ayrılan süre N=480	TV'ye ayr. süre	Haber Prgl. ayr. süre	Hava Durumu'na ayr. süre	İnternet'e ayr. süre	Google Map ayr. süre	Google Earth ayr. süre	Google Panoramio ayr. süre	Gazete'ye ayr. süre	Belgesel'e ayr. süre	Yakın Ülkeler	Uzak Ülkeler
Yakın Ülkeler	.024	.006	.071	.028	.063	-.061	.551*	-.013	.021	1	.617**
Uzak Ülkeler	-.065	-.077	-.013	-.039	-.186*	-.160*	.311	-.022	.002	.617**	1

**Korelasyonlar 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

*Korelasyonlar 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Korelasyon oranları incelendiğinde Google Map, Google Earth ve Google Panoramio gibi programların dışında medya kullanım süreleriyle gerek yakın gerekse uzak ülkelerin konumlandırılmaları arasında bir ilişki bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 5'e bakıldığında korelasyonlarının orta düzeyde pozitif anlamlı bir ilişkiyi yansıtması, medyatik uzak ülkelerin medyatik olmayan yakınları konumlandırmada karşılıklı olarak etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin %29.16'i Google Map, % 42.5'i Google Earth, % 4.58'i Google Panoramio programını kullandığını belirtmiştir. İlgili programların KKB'yle ilişkili olması, medyanın amaçlı olarak kullanıldığında (KKB amacıyla) bu becerinin gelişimine katkı getirdiğinin bir göstergesi sayılabilir. İlişki düzeyinin kıta ve ülkelere ilişkin harita ve fotoğraf gibi görselleri içeren Google Panoramio programında artması bu bulguyu destekler niteliktedir.

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN KÜRESEL KONUMLANDIRMA BECERİLERİYLE
MEDYADAN YARARLANMA DURUMLARI VE SOSYAL BİLGİLER DERSİNDEKİ BAŞARILARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ

Tablo 6. Akademik başarının Türkiye'ye yakın ve uzak ülkeleri konumlandırma düzeyiyle ilişkisi

Akademik Başarı N=480	Tüm dersler	SB
Yakın Ülkeler	.342**	.407**
Uzak Ülkeler	.378**	.398**

**Korelasyonlar 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Akademik başarıyla KKB arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki görülmektedir. Bu bulgu gerek tüm dersler gerekse SB akademik başarısının KKB'nin gelişmesinde etkili olduğunu göstermektedir. Özellikle SB başarısının bunda daha etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca bu bulguyu öğrencilerin ülke konumlandırmayı çoğunlukla okuldan (%54.68) öğrendikleri verisi de desteklemektedir. Diğer öğrenme kaynaklarının oranları; medya-%22.68, aile-%19.03, arkadaş % 3.61'dir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

İlköğretimde kazanılan bilgi ve beceriler diğer öğretim basamaklarında kazandırılacak bilgi ve beceriler için temel oluşturmaktadır. Bu nedenle KKB'nin öğretilmesi gereken eğitim basamaklarının başında ilköğretim gelir (Alkış, 2006:32). Tunçel de (2002: 99) üniversiteden önceki öğretim basamaklarında edinilen bilgi ve becerilerin ülkelerin konumlandırılmasına büyük katkısı bulunduğunu belirtmektedir. Onlara göre bu konuda özellikle Hayat Bilgisi ve SB programlarından yararlanılmalıdır.

Demiralp'in (2006) harita kullanım becerilerine ilişkin yeterliklere (McClure,1992) dayanarak belirttiğine göre ilköğretim öğrencileri harita üzerine, çalışılan ülkeleri, bölge ve şehir gibi yerleri yerleştirebilirler.

Ancak bu araştırmada ilköğretim öğrencilerinin gerek yakın gerek uzak ülkeleri konumlandırma başarı ortalamaları % 37.32 olarak gerçekleşmiştir.

KKB ile medyadan yararlanmanın ilişkili olduğunu düşünen öğretmenlerden Mehmet görüşünü *“Bence doğrudan ilişkili. Çocuk medyayı takip edebilirse özellikle haberlere bakarsa güzel belgeseller izlerse KKB ve yakınlık-uzaklıkla ilgili bilgiler kazanabilir”* biçiminde ifade etmiştir. Canan öğretmense medyadan yararlanma durumu ve süresiyle KKB'nin çok ilgili olmadığını belirtmiştir. Bu konuda Alper öğretmen, *“Günümüzde çocuklar medyaya çok kolay erişiyorlar. İnternette çok zaman harcıyorlar. Ancak çoğunluğu medyayı öğrenmek için kullanmıyor”* görüşünde olduğunu belirtmiştir.

İlköğretim öğrencilerinin yakın ülkeleri konumlandırma başarıları % 38,8, uzak ülkeleri konumlandırma başarılarıysa % 35,85 oranında gerçekleşmiştir. National Geographic'in 18-22 yaş aralığındaki ABD öğrencileriyle yapmış olduğu araştırmada gerekli bir beceri görülmesine karşın konumlandırma başarısının %25'te kalması yadırganmıştır (Alkış, 2006: 32). Araştırma odağında coğrafi olarak ABD'ye uzak Avrupa ülkelerinin bulunmasının, uzakların güç konumlandırılması bulgusunu destekler nitelikte olduğu düşünülebilir.

Google Map, Earth ve Panoramio gibi programlardan yararlanılması ve ayrılan sürenin KKB ile ilişkili bulunması, medyanın amaçlı olarak kullanıldığında, bu becerinin gelişimine katkı getirdiğinin bir göstergesi sayılabilir. Bu konuda Uğur öğretmen *“Medyadan nasıl yararlandıkları önemli. Öğrenciler daha çok oyun ve iletişim için kullandıklarından KKB edinme amacına hizmet ettiğini düşünmüyorum”* görüşünü ortaya koymuştur.

SB programında yer alan, “medya sayesinde çocuklar yakından uzağa ilkesinin tersine yakın çevrelerinin çok ötesindeki olaylarla ilgilidirler” bilgisi, medyanın uzak ülkelerin konumlandırma becerisini geliştirdiği hipotezi olarak düşünülebilir.

Ancak, araştırmada öğrencilerin medyatik olmamalarına karşın yakın ülkeleri uzak ülkelere daha başarılı bir biçimde konumlandırmaları bunun reddedilmesi anlamına gelebilir.

Ayrıca medya kullanım durum ve süreleriyle gerek yakın gerekse uzak ülkelerin konumlandırılmaları arasında bir ilişki bulunmamıştır. Buradan öğrencilerin uzaktaki olaylarla ilgilendikleri ancak olayın olduğu alanı konumlandırmaya gerek duymadıkları sonucuna da ulaşılabilir. Böy-

lece medyanın öğrencilerin KKB'ni geliştirmeye istenen düzeyde katkı getirmediği düşünülebilir. Bu bulguyu SB öğretmenlerinin öğrencilerin medyadan küresel konumlandırmadan daha çok oyun, eğlence, iletişim vb. amaçlarla yararlandıklarına ilişkin düşünceleri desteklemektedir. Örneğin Mehmet öğretmen, *"İnternete giriyor çocuk ama ne yapıyor?"*

Genelde sosyal paylaşım sitelerinde geziniyor. Veya arkadaşlarıyla ağ bağlantılı oyun oynuyor" görüşünü dile getirmiştir. Bu konuda Uğur öğretmen, *"Öğrenciler medyaya çok zaman ayırıyorlar. Ancak KKB'den öte medyadan yararlanma konusunda sıkıntıları var. Çünkü ayrılan süre, amaçta dönük değil"* demiştir. Sibel öğretmen de, *"Medyayı süre olarak çok kullanıyorlar. Doğru bir şekilde kullansalar muhakkak ki KKB artacaktır. Aslında çok zamana gerek yok. Amaçlı belli bir süre ayırsalar yeter"* ifadesini ortaya koymuştur.

Medyatik olmamalarına karşın yakın ülkelerin daha başarılı bir biçimde konumlandırıldığı görülmektedir. Tunçel'e (2002:99) göre öğrencilerin bilgileri çoğunlukla yakın çevreyle ilgilidir. Onun araştırmasında TR'de Coğrafya bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin bile TR'ye uzakta bulunan ülkeleri daha az hatırlamakta ve konumlandırmakta olduğu belirlenmiştir. Bu bulguyu destekleyen Ayşe öğretmen, *"Ben yakından uzağa ilkesinin doğru olduğuna inanıyorum. Yani yakın ülkeleri daha rahat yerleştirebiliyorlar öğrenciler"* demiştir.

Ancak uzak ülkeleri konumlandırma başarı düzeyinin buna yakınlığı medyanın da etkili olduğunu düşündürmektedir. Bu konuda Canan öğretmen *"KKB ile ülkelerin TR'ye yakınlık ve uzaklık durumlarının ilişkili olduğunu düşünüyorum. Çünkü derslerde bir ülkeyi ararken TR'ye göre konumlandırmaya çalışıyorlar"* düşüncesini dile getirmiştir. Bu görüşlerin aksine Mehmet öğretmen, *"Öğrenciler TR'ye yakınlık uzaklık durumlarını pek algılayamıyorlar. Sadece isim olarak biliyorlar. Medyadan duysalar bile bir ülkenin nerede olduğunu, TR ile komşu mudur, değil midir? Bunlara çok hakim değiller"* demiştir. Cem öğretmense öğrencilerin yakınlık-uzaklık kavramını edinemediklerini belirttikten sonra yakın ülkelerin daha iyi konumlandırılmasını ilkokuldan bu yana derslerde işlenmesine bağlamıştır. Ona göre çocukların ülkelerle ilgilenmelerindeki temel neden yakınlık-uzaklıktan çok güncelliktir.

Akınoğlu ve Bakır'ın (2003: 97) araştırmalarında ilköğretim SB dersinde öğrenmek istedikleri konular arasında, kıtalar ve ölkelerle ilgili güncel ve ilginç olaylar sıralanmıştır. Öğretmenlerin de desteklediği bu görüőe göre medya kimi ölkeleri popüler duruma getirmektedir. Uğur öğretmen bu konuda, *"Medya ölkeleri popüler, güncel hale getiriyor. Ama onların TR'ye göre konumları hakkında çok da bir eğitim verdiğini ya da davranış kazandırdığını düşünmüyorum"* demiştir. Mehmet öğretmen görüşünü *"Çocuklar günceli takip ediyorlar. Sporcu, futbolcu, müzisyen, sinemacıların nereli olduğunu takip ediyorlar. Bu tip Şeylere ilgilerinden belki öğrenebiliyorlar. Dünyanın sosyal anlamda hareketli yerleri, genelde Avrupa, Amerika vb. öne çıkıyor. Ancak komşularımızın çoğunda çocukların ilgisini çekmeyen siyasi karışıklıklar bulunduğundan diğerleri kadar tercih edilmiyorlar"* biçiminde ortaya koymuştur.

Tunçel'e (2002: 99) göre öğrencilerin bilgileri çoğunlukla yakın çevreyle ilgili olup güncel olaylardan çok etkilenmektedir. Ayrıca ölkelerin konumlandırılmasında dünya ekonomisinde önemli bir yere sahip olmayan ve dünya gündeminde yer almayan ölkeler de bu grupta yer almaktadırlar. Dünya ve TR gündeminde sık sık yer alan ölkeler daha iyi tanınmaktadır. Ölkelerin konumlandırılmasında coğrafi yakınlığın yanında kültürel ilişkilerle kurulan yakınlığın etkisi de bulunmaktadır (Tunçel, 2002: 95-100).

Araştırmada KKB'yle Google Map, Earth, Panoramio gibi çeşitli İnternet programları ilişkili bulunmuştur. Kerim öğretmen, *"İnternet daha etkili olur. Çünkü uydu üzerinden çeşitli coğrafi görüntüler incelenebilir. Google Earth falan o tip programlardan söz ediyorum. Böylece yakınlık-uzaklık mesafeleri de görülebilir. TV'de sesli görüntü, haberlerde konumlandırma pek yeterli değil. Gazetede yazılı olarak geçer. Ama öğrencilerin kontrolü yoktur. İnternet görsellere ulaşmada daha avantajlı olduğundan beceri ve davranış kazandırmada daha etkili olduğunu düşünüyorum. Ama amacına uygun kullanılırsa"* görüşünü dile getirmiştir. Bu konuda Mehmet öğretmen, *"Öğrencilerim küresel konumlandırma yapabiliyorlar. Örneğin İnternet açık olduğunda Google Earth gibi programları açıp konumlandırma yapabiliyorlar. Ancak harita becerilerinin yeterli olmadığını düşünüyorum"* demiştir. Ersin öğretmen de düşüncesini *"Google Earth gibi programları sürekli kullanabilesek. Kullandığım zaman çok olumlu sonuçlar alıyo-*

rum. Özellikle mercekle kullanarak Mısır, Kahire hatta piramitler çok net görülebiliyor” biçiminde ortaya koymuştur. Öğretmenlerin çoğunluğu amaçlı kullanıldığında KKB'nin geliştirilmesinde İnternet ve TV'nin en etkili araçlar olduğunu belirtmişlerdir. Onlardaki belgeseller, haber programları, strateji oyunları KKB için önemli alt yapı oluşturmaktadır. Bu konuda Alper öğretmen, “Çocuklarca en çok kullanılan araçlar olduklarından İnternet ve TV en etkilidir. Ancak navigasyon ve CBS cihazlarının tembelliğe, hazırcılığa sürükleyerek KKB'nin öğrenilmesini engellediğini gözlüyorum” demiştir.

Gerek tüm dersler gerekse SB akademik başarısının KKB'yle ilişkili olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin çoğunluğu akademik başarıyla KKB arasında karşılıklı ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin Sibel ve Canan öğretmene göre bu öğrenciler araştırmayı seven yapılarıyla KKB'ni de geliştirmektedirler. Uğur öğretmen bu konuya başka açıdan yaklaşarak KKB'nde yaşanan gelişmenin akademik başarıya olumlu yansıtacağını belirtmektedir. Ona göre yer-yön, uzaklık, mesafe vb. şeyleri anlamlandırabilmek tüm derslerdeki başarıyı etkiler.

Öğretmenlerin tamamı öğrencilerde KKB'nin yeterince gelişmediğini belirtmişlerdir. Bunun nedenlerini öğretmenlerin ilgisizlik ve yetersizlikleri, zaman yetersizliği, program ve kitapların eksiklikleri, sınav baskısı, ailelerin denetimsizliği, medyanın popüler kültüre önem vermesi, okulların görseller açısından yetersizlikleri gibi sorunlara dayandırmışlardır. Bu konuda Gül öğretmen; “Çocukların yaşamlarında testlere çok zaman ayrılması, sınav baskısı ve yarış KKB'nin gelişmemesindeki en önemli sorun” demiştir. Alper öğretmene öğrencileri etkileyen toplumsal bir soruna dikkat çekerek “Dış dünyayla etkileşimimizin azlığı ve okuyarak değil konuşarak iletişim kurma yapımız nedeniyle hazırcı oluşumuz medyayı da yanlış kullanmamıza neden oldu” biçiminde konuşmuştur.

Uğur öğretmene göre KKB'nin geliştirilebilmesi için öğrenci, öğretmen, kitap, program ve medyada düzenlemeler yapılmalıdır. Onun dikkat çeken medyaya ilişkin görüşü, “Hani medyayı pek bizim etkileme şansımız çok fazla olmadığı için Hani medya ya da haberleri daha görsel yapın deme

şansımız pek olmayacağı için. Ancak mutlaka medyanın halk eğitimi, kitle eğitimi için büyük bir rolü var. Medyanın belki zorla olmasa da yasal düzenlemelerle, bir sorumluluk hissederek topluma bir katkı anlamında bu tür şeylere eğilmesi beklenebilir” biçimindedir.

Mehmet öğretmene göre KKB’yi geliştirilebilmek için; çocuğa doğayı yaşatmak, gezilerle öğretmek, İnternetteki zengin görsellerden yararlanmak, sınavlarda harita gibi görseller kullanarak KKB’ye ilişkin sorular yönelmek, aileleri teşvik etmek gibi etkinliklerle konuya meraklarını ve güdülenmelerini sağlamak yararlı olabilir.

Öğretmenlerin önemli bir kısmı ailelerin bilinçli olmasının önemine dikkat çekmişlerdir. Demiralp de (2007: 382) ailelerden kaynak olarak yararlanılabileceğini belirtmektedir. Bunu evde atlas ve çeşitli yol haritaları bulundurarak, tatile çıkarken güzergâhı çocuklarla birlikte belirleyerek, haberlerde adı geçen ülkeleri onlarla birlikte atlastan bularak, odalarında duvar haritası ve küre bulunmasını sağlayarak, aylık coğrafya dergilerine abone yaparak, gazete okumalarını, coğrafi konularla ilgili belgesel ve filmler izlemelerini teşvik ederek, ülkeler, şehirler, kıtalar ve coğrafi keşiflerle ilgili konuşmalar yapmak yoluyla onları güdüleyebileceklerini de vurgulamaktadır. Buradan amaçlı, bilinçli bir biçimde medyadan yararlanmanın KKB’ni etkileyeceği düşüncesi de anlaşılabilir. KKB amaç edinilmeden medyaya ne kadar çok süre ayrılırsa ayrılısın istenen düzeyde yararlanılabileceği anlaşılmaktadır. Bunun için öncelikle derslerde Google Map, Earth ve Panoramio programlarının kullanım alt yapısı hazırlanmalıdır.

Ayrıca öğrencilerin isteyerek güdülenerek öğrenecekleri ortamlar yaratılmalıdır. Bu amaçla onların çağımızda çok sevdikleri ekranlar; TV, İnternet ve bilgisayar yazılım-simülasyonları kullanılabilir. Öğrencileri merkeze alan çeşitli öğrenme yöntem ve tekniklerinden yararlanılabilir. KKB’nin geliştirilmesi ve ilişkili olduğu değişkenlerin belirlenmesine yönelik çeşitli araştırmalar yapılabilir.

Medyayla olan ilişkisi dikkate alınarak ayrılan süreden çok, hangi etkinliklere zaman ayrıldığını belirlemek üzere nitel bir araştırma yapılması yararlı olabilir.

KAYNAKÇA

- AKINOĞLU, O. ve BAKIR, A. (2003), "İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafya Konularını Öğrenmeleriyle İlgili Durum Analizi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 8, 83-106.
- ALADAĞ, E. (2007), "Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanımının İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal B Dersine Karşı Tutumlarına Etkisi", *TSA*, 11 (2), 43-62.
- ALKIŞ, S. (2006), "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Avrupa Birliği Ülkelerini Haritada Konumlandırma Becerileri". *İlköğretim Online*, 5(2), 25-34.
- ALTIPARMAK, D., BEDİR, E., ÇEVİK, İ., DUMAN, T., ERGEZER, B., ERGÜN, M., GÜLER, İ., ÖZCAN, Ş., SOLAK, K., ve TOSUNOĞLU, M. (1999), *21. Yüzyılda Türk Milli Eğitimi*, Ocak Yayınları, Ankara.
- ALTUNIŞIK, R., COŞKUN, R., YILDIRIM, E. ve BAYRAKTAROĞLU, S. (2002), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Sakarya Kitabevi, Sakarya.
- ANDRZEJEWSKI, J. ve ALESSIO, J. (1999), "Education For Global Citizenship And Social Responsibility". *Progressive Perspectives*, 1998-1999 Monograph Series, 1 (2), 1-14.
- DEMİRALP, N. (2006), "Coğrafya Eğitiminde Harita ve Küre Kullanım Becerileri". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 3 (4), 373-384.
- DEMİRALP, N. (2007), "Coğrafya Eğitiminde Materyaller ve 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı". *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 373-384.
- DOĞANAY, H. (1999), *Coğrafya'ya Giriş*, Çizgi Kitabevi, Konya.
- HERMAN, W., HAWKINS, M., BARRON, M. ve BERRYMAN, C. (1988), "World Place Location Skills Of Elementary School Students". *Journal of Educational Research*, 81 (6), 374-376.
- HERMAN, W., HAWKINS, M. ve BERRYMAN, C. (1985), "World Place Location Skills Of Elementary Pre-Service Teachers". *Journal of Educational Research*, 79 (1), 33-35.

- KIZILÇAOĞLU, A. (2006), "İlköğretimin Birinci Kademesinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi". *Marmara Coğrafya Dergisi*, 14, 93-108.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (MEB) (2011), Milli Eğitim İstatistikleri. Örgün Eğitim. 22.02.2012 tarihinde [Http://Sgb.Meb.Gov.Tr/Istatistik/Meb_Istatistikleri_Orgun_Egitim_2010_2011.Pdf](http://Sgb.Meb.Gov.Tr/Istatistik/Meb_Istatistikleri_Orgun_Egitim_2010_2011.Pdf) Adresinden Edinilmiştir.
- MEDYA TAKİP MERKEZİ (MTM). (2012),2011 Yılına Damgasını Vuran Olaylar! 7.1.2012 tarihinde http://postmedya.com/news_detail.php?id=50913 Adresinden Edinilmiştir.
- NATIONAL CONCİL OF SOCIAL STUDIES (NCSS). (1994), *Expectations of Excellence: Curriculum Standards for Social Studies*. Washington DC: National Council For The Social Studies.
- ÖZTÜRK, C. (2011), *Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları*, PegemAkademi Yayınları, Ankara.
- TUNÇEL, H. (2002), "Türk Öğrencilerin Zihin Haritalarında İslam Ülkeleri". *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (2), 83-103.
- VURAL, M. (2005), *İlköğretim Okulu Ders Programları ve Öğretim Kılavuzları*, Yakutiye Yayıncılık, Erzurum.
- YAŞAR, Ş. (2003), "The Place and İmportance of Social Studies in Raising Individuals' Awareness Of World Citizenship". The 83rd NCSS Annual Conference. (November 14-16, 2003, Chicago, Illinois, USA).